

Sygn. akt IV CSK 647/19

POSTANOWIENIE

Dnia 23 czerwca 2020 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Anna Owczarek

w sprawie z wniosku C. S., T. S., M. Ś.

i B. Ś.

przy uczestnictwie C. P., K. P. i A. K.

o ustanowienie / zmianę drogi koniecznej,

na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej

w dniu 23 czerwca 2020 r.,

na skutek skargi kasacyjnej uczestników postępowania C. P.

i K. P.

od postanowienia Sądu Okręgowego w R.

z dnia 23 kwietnia 2019 r., sygn. akt [...],

1) odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,

2) oddala wniosek wnioskodawców o zasądzenie kosztów postępowania kasacyjnego.

UZASADNIENIE

C. i K. P. - uczestnicy postępowania z wniosku C. S., T. S., M. Ś. i B. Ś. o ustanowienie lub zmianę drogi koniecznej - wnieśli skargę kasacyjną od postanowienia Sądu Okręgowego w R. z dnia 23 kwietnia 2019 r., oddalającego ich apelację od postanowienia Sądu Rejonowego w P. z dnia 1 sierpnia 2018 r., którym zmieniono służebność drogi koniecznej ustanowioną na mocy ugody zawartej przed tamtejszym Sądem dnia 26 stycznia 1995 r.

Sąd Najwyższy, oceniając - na podstawie art. 398⁹ § 1 w zw. z art. 13 § 2 k.p.c. - skargę kasacyjną z punktu widzenia podstaw przyjęcia jej do rozpoznania, zważył:

W niniejszej skardze oparto się na przesłankach wskazanych w art. 398⁹ § 1 pkt 2 i 4 k.p.c., podnosząc, że o oczywistej zasadności skargi świadczy fakt, że nowo wytyczony przebieg drogi koniecznej jest nieracjonalny, kosztowny i wymaga uzyskania zezwoleń, a także wiąże się z istotnym uszczerbkiem nieruchomości obciążonej, nieproporcjonalnie większym niż dla nieruchomości sąsiedniej.

Skarżący dostrzegli potrzebę dokonania wykładni art. 145 § 2 zd. 2 k.c. w zakresie wątpliwości:

- czy korzystanie z dojazdu za zgodą (choćby dorozumianą) właścicieli nieruchomości sąsiednich wchodzi w zakres ujętego w tym przepisie „porozumienia” między zainteresowanymi;

- czy nakaz przeprowadzenia drogi koniecznej przez nieruchomość dzieloną ma zastosowanie w sytuacji, gdy droga konieczna może być ustanowiona w pasie gruntu, który wskutek dorozumianego porozumienia właścicieli nieruchomości sąsiednich od lat wykorzystywany jest przez właściciela nieruchomości władnącej jako droga?

Zgodnie ze stanowiskiem Sądu Najwyższego uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania oparte na przesłance określonej w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. wymaga wykazania przez skarżącego kwalifikowanej postaci naruszenia przepisów prawa materialnego lub procesowego mającej charakter oczywisty, widocznej *prima facie* przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej (zob. np. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 16 czerwca 2016 r., IV CSK 729/14 oraz z dnia 15 lipca 2015 r., IV CSK 17/15 - nie publ.). Musi być zatem oczywiste, że ma miejsce kwalifikowana postać naruszenia prawa, zauważalna bez głębszej analizy przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej, która przesądza o wadliwości zaskarżonego orzeczenia w stopniu nakazującym uwzględnienie skargi (por. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 24 lutego 2012 r., II CSK 225/11, nie publ.; z dnia 23 listopada 2011 r.,

III PK 44/11, nie publ.). Przy tym przesłanką przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania nie jest oczywiste naruszenie konkretnego przepisu prawa materialnego lub procesowego, lecz sytuacja, w której naruszenie to spowodowało wydanie oczywiście nieprawidłowego orzeczenia. Sam zarzut naruszenia (nawet oczywistego) określonego przepisu (przepisów) nie prowadzi wprost do oceny, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona (zob. np. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 8 października 2015 r., IV CSK 189/15, nie publ.). Skarżący powinien nie tylko przywołać konkretne przepisy prawa, którym - jego zdaniem - Sąd drugiej instancji uchybił, ale także przytoczyć odpowiednią juretryczną argumentację odnoszącą się do oczywistości ich naruszenia (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 5 listopada 2013 r., I UK 214/13, nie publ.).

Sąd Najwyższy zauważał już, że najmniejsze obciążenie nieruchomości, przez które ma prowadzić droga konieczna (art. 145 § 2 k.c.), nie zawsze wymaga przeprowadzenia tej drogi wzdłuż linii najkrótszej i przy najniższych kosztach (zob. np. postanowienie SN z dnia 8 stycznia 2010 r., IV CSK 264/09, nie publ.). Przesłanka ta zawsze podlega ocenie w okolicznościach konkretnej sprawy, z uwzględnieniem kryterium społeczno-gospodarczego przeznaczenia nieruchomości (art. 145 § 3 k.c.). Sąd rozpoznający sprawę wskazał, że w niniejszym przypadku istotne było dokonanie oceny, czy po zawarciu ugody z 1995 r. nastąpiła tego rodzaju zmiana stosunków, która uzasadnia zmianę przebiegu służebności i po dokonaniu wszechstronnej oceny materiału dowodowego przyjął, iż nastąpiły zmiany uzasadniające konieczność poszerzenia pasa drogowego służebności. Co do zasady zarzuty dotyczące oceny dowodów nie mogą stać się przedmiotem skargi kasacyjnej na mocy art. 398³ § 3 k.p.c.

Wątpliwości przedstawione przez skarżących nie uzasadniają również potrzeby dokonania wykładni art. 145 § 2 zd. 2 k.p.c. Dotyczą bowiem kwestii faktów, nie zaś interpretacji prawa. Fakty zaś są oddzielnie oceniane przez Sąd w każdym postępowaniu, zatem na pytania zadane przez uczestników postępowania nie da się odpowiedzieć w ogólny, jednoznaczny sposób.

Według ustalonego stanowiska Sądu Najwyższego bowiem, przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, z uwagi na potrzebę wykładni przepisów prawa wymaga od skarżącego wskazania, które przepisy mają być poddane wykładni Sądu Najwyższego. Konieczny jest również opis wątpliwości związanych z wykładnią powołanych przepisów, polegający na zarysowaniu możliwych sposobów jej dokonania, wskazaniu argumentów, które prowadzą do rozbieżnych ocen prawnych, a także przedstawieniu własnej propozycji interpretacyjnej. W przypadku powoływania się na rozbieżności w orzecznictwie należy również, choćby przykładowo, wskazać orzeczenia, w których ten sam przepis prawa byłby odmiennie wykładany (zob. m.in. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 18 października 2016 r., I UK 466/15; z dnia 27 listopada 2015 r., IV CSK 330/15 - nie publ), przy czym nie chodzi tu o rozbieżności w wykładni pomiędzy sądem pierwszej i drugiej instancji, które orzekały w danej sprawie (zob. np. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 20 lutego 2014 r., IV CSK 505/13, nie publ.).

Z tych względów Sąd Najwyższy na podstawie art. 398⁹ § 1 i 2 w zw. z art. 13 § 2 k.p.c. odmówił przyjęcia skargi do rozpoznania, o kosztach postępowania kasacyjnego orzekł zaś na podstawie art. 520 § 1 k.p.c.